

УДК 728

М. О. Гарник

студентка архітектурного факультету КНУБА

ПРИЙОМИ ОЗЕЛЕНЕННЯ У ФОРМУВАННІ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ГРОМАДСЬКИХ БУДІВЕЛЬ

Анотація: розглянута доцільність застосування прийомів озеленення у формуванні архітектурно-планувальної структури громадських будівель. Охарактеризовані сучасні методи озеленення громадських будівель та проаналізовані особливості їх використання.

Ключові слова: природні фактори, громадські будівлі, «зелена» архітектура, вертикальне озеленення.

На сучасному етапі спостерігаються процеси інтенсивної урбанізації, збільшення території міста, ущільнення забудови, збільшується екологічне навантаження.

Активний антропогенний вплив призводить до погіршення екологічного стану, збільшення забруднення повітря викидами парникових газів, зменшення запасів природних ресурсів. Згідно з концепцією сталого розвитку постає потреба розвитку екологічної архітектури.

Ряд наукових праць присвячений аналізу екологічної ситуації. Серед них роботи таких науковців, як Дж.Саймондса, А. Л. Вергунова, А. Ф. Квасова, О. Г. Максимова, Е. М. Мікуліной, С. С. Ожегова, В. А. Нефедова, П. В. Барсовой, Ю. Одум, А. Н. Тетиор, В. П. Кучерявий, Н. Ф. Реймос.

Також слід зазначити таких екологів як, Б. Г. Іоганзена, Г. А. Вікторова, В. М. Беклемішева, П. Д. Ярошенка, В. Г. Карпова, Г. І. Поплавського, Т. А. Работнова, В. Д. Александрової, Б. А. Тихомирова, В. І. Василевича, Є. М. Лавренка, В. Б. Сочави.

В розвиток проектування екологічних громадських будівель великий внесок зробила такі архітектори як, Н. Фостер, З. Хадід, П. Бланк, Р. П'яно, Ж. Нувель, Ян. Хельмунт, Кі Янг, М. Гогл, А. Херінгер, Р. Роуланд, Г. Янковський.

Розроблені системи екологічної сертифікації, які використовуються в якості інструмента при проектуванні і оцінці якості будівель. Ось перелік деяких з них: BREEAM (Англія), HQE (Франція), DGNB (Німеччина) LEED (США), CASBEE (Японія), TGBRS Teri's (Індія), Green Star (Австралія).

Енергоефективної будівлі можна роздивитись на прикладі висотної офісної будівлі «Main Tower», розташованої в Франфурт-на-Майне, були використані енергоефективні заходи. Серед яких Норман Фостер, автор проекту, створив

чотирьох-поверхові сади – «зелені легені», які є частиною складної системи природної вентиляції [1].

Будівництво хмарачосу в Майамі «COR building», за проектом архітектурного бюро «Oppenheim», є яскравим прикладом екологічної архітектури. Ця будівля отримала сертифікацію LEED. Стандартний металевий каркас із суцільним склінням, немов одягнений в перфоровану сорочку з досить великими круглими отворами. Це дозволило не позбавити світла заховані за каркасом вікна, але і в добавок дати можливість самокондиціонування будівлі, а на верхніх поверхах розмістити вітряну електростанцію. Частина отриманої енергії йде на потреби в електропостачанні, частина на опалювання будівлі.

Одним із прикладів також є Consorcio Building Concepcion, архітектора Енріко Броун. Будівля має зелений фасад та приховані інженерні конструкції щодо збору дощової води та її використанні в необхідності.

Аналіз теоретичних робіт та архітектурних об'єктів показав актуальність розвитку екологічної архітектури. В попередніх дослідженнях розробились загальні підходи до покращення екологічних якостей будівель, але потребують подальшого дослідження вплив окремих природних факторів на особливості формування архітектурно-планувальних рішень громадських будівель.

До природних факторів належать кліматичні (світло, повітря, вода), географічні, флора та фауна. Роздивимось вплив флори на архітектурно-планувальну структуру будівель. Раціональне врахування цієї складової є одним із засобів підвищення екологічних показників будівлі. Одним із таких засобів є інтеграція озеленення ландшафтної архітектури до архітектурно-планувальної структури будівлі.

У роботі автора Д. О. Сироцинської показано можливість поліпшення і оздоровлення мікроклімату середовище перебування людини, що досягається комплексом заходів, серед яких «зелене» будівництво має вагоме значення [2]. Основним принципом озеленення є органічне злиття навколишнього середовища та забудови, наближення цього середовища до людини. Це досягається різними прийомами озеленення та використанням природних факторів.

Застосування природних факторів в архітектурно-планувальному рішенні будівель розподіляється на три категорії:

- 1) використання елементів озеленення в інтер'єрі;
- 2) внесення ландшафтної архітектури в оболонку будівлі чи на спеціальні конструкції, які не відносяться до неї;
- 3) озеленення території, на якій вона розташована.

Предметом розгляду є застосування озеленення на рівні інтер'єру та оболонки будинку. Застосування елементів озеленення та інших природних

факторів слід пов'язувати з кліматичними умовами району будівництва, з функцією будівлі, з конкретним типом споруди, з конструктивними їх особливостями.

Використання озеленення в інтер'єрі пов'язано перш за все з функціональним призначенням приміщення. Приміщення в свою чергу можна розділити на транзитні, робочі та обслуговуючі. В залежності від цього регулюється ступінь збагачення природними компонентами простору: сконцентроване, часткове та суцільне. При цьому слід враховувати сезонні зміни рослинності як в екстер'єрі, так і в інтер'єрі споруд.

Експлуатовані дахи можуть бути використані під невеликі сади. Найбільшої користі вони принесуть для громадських будівель. Використання облаштованих дахів-садів для відпочинку, спілкування, спорту збагатить життя новим змістом. Відпочинок на таких дахах, безумовно поліпшують і здоров'я, і психологічний стан людей, приближуючи їх до природи [3].

Поверхи з гнучким плануванням дають великі можливості їх функціональних рішень з включенням природних компонентів. У висотних громадських спорудах вільних поверхів може бути кілька. На такому просторі можуть влаштуватися сади, майданчики для відпочинку, господарські майданчики, басейни, атракціони.

Особливу відповідальність та зацікавленість представляють фасади будинків. Серед елементів фасадів, використовуваних для природного оформлення, слід мати на увазі перш за все поверхню стін, а також лоджії, балкони і еркери.

Вертикальне озеленення використовується на поверхнях стін, що дозволяє виявити тектоніку споруди, мальовничо оформити акцентну частина фасаду будівель і застосовується замість облицювання, захищаючи стіни від перегріву, вивітрювання, переохолодження [4].

При висоті архітектурної споруди в декілька десятків метрів вертикальне озеленення може передбачатися в кілька ярусів. При виборі квітково-декоративного оформлення стін будівель і споруд необхідно враховувати колорит матеріалу стін, орієнтування стіни по сторонах світу, характер озеленення інших стін споруди, навколишнє природне середовище. Зовнішній вигляд і функціональне призначення будівлі та споруди передусім визначають характер обраних рослинних композиції при вертикальному озелененні стін.

Для громадських споруд більше прийнятні невеликі фрагменти озеленення квітково-декоративними рослинами. Це озеленення входу в будівлю, торця або будь-якої акцентної частини фасаду споруди (тераси, балкони, вікна та ін.)

При виборі культур для озеленення балконів необхідно враховувати, в яких умовах вони будуть розвиватися, на яку (північну або південну) сторону виходить балкон, вікно, лоджія, сильні.

Спеціальні питання вирішуються при зовнішньому природному оформленні еркерів, зимових садів, вестибюлів, холів, скляних веранд. Еркери можуть бути глухими з невеликими віконними прорізами або мати скління у вигляді вітражів. У першому випадку вони оформлюються як стіни, у другому - рослинність може розташовуватися зовні і всередині еркерів. Еркер добре розвиває інтер'єр приміщення і пов'язує його з навколишнім природним середовищем. Зручний кут еркера оформляється як невеликий зимовий сад. Еркерний виступ із площини стіни дозволяє краще орієнтувати приміщення по сторонах світу, сприяє його кращої інсоляції, тому закривати рослинністю всю засклену поверхню еркера не слід. Для оформлення еркера рослинністю застосовують рясно квітучих форм в його нижній частині і ампельні форми у верхній. Зовні засклений еркер може бути оформлений рослинністю, вміщеній в ящики, горщики, кашпо, підвішені до палітурки на кронштейнах.

Зимові сади, що виходять на фасади споруд, повинні створювати види живого пейзажу за склом, своєрідну картину в рамі конструкцій будівлі. Така картина може мати кілька планів, включати природні компоненти і добре проглядатися в денний і вечірній час. Для того щоб в денний час промені сонця не заважали бачити інтер'єр зимового саду, слід його вітражі притінити сонцезахисними конструкціями. Сам вітраж краще робити з великорозмірних вітринного скла та застосовувати тонкі металеві палітурки. Хороший ефект дає внутрішнє освітлення зимового саду.

До рослинності у вестибюлях, холах, засклених верандах зазвичай додається рослинність в мобільних формах: контейнерах, ящиках, діжках, вазонах, що встановлюються на спеціальних майданчиках чи на квіткових карнизах. Велике поширення в об'ємно-планувальному рішенні архітектурних споруд отримали внутрішні озеленені дворики. Крім загальних принципів застосування природних компонентів в спорудах необхідно враховувати і специфічні особливості такого застосування, що впливають з функціональних особливостей і типу споруди.

Проблема доцільного та економічного використання компонентів озеленення в інтер'єрі та екстер'єрі споруд є дуже обширною і пов'язана з дендрологією, екологією, енергозберіганням, конструктивними рішеннями, ландшафтною архітектурою. Застосування таких прийомів дозволяє підвищити екологічність будівель в цілому.

Література

1. Табуншиков Ю. А., Бродач М. М., Шилкин Н. В. Энергоэффективные здания – М.: АВОК-ПРЕСС, 2003.- 200 с.
2. Сироцинская Т.К. и др. Озеленение балконов– Киев: Урожай, 1980. – 104 с.
3. Саймондс Д.О. Ландшафт и архитектура /перевод с англ. Маньшавина А.И./ - Москва: Издательство литературы по строительству, 1965 – 194 с.
4. Брагина В.И., Белова З.П., Сидоренко В.М. Вертикальное озеленение зданий и сооружений – Киев: Будывельник, 1980.
5. Завадская Л.В. Вертикальное озеленение – М.: Изд.Дом МСП, 2005. – 128 с.
6. Теодоронский В.С., Боговая И.О. Объекты ландшафтной архитектуры – М.: МГУЛ, 2003- 300с.
7. Титова Н.П. Сады на крышах – М.: ОЛМА – ПРЕСС Гранд, 2002. – 112 с.
8. Касимов Н.С. Экология города – М.: Научный мир, 2004. – 624 с.
9. Виноградов Б.В. Основы ландшафтной экологии – М.: ГЕОС, 1998. – 418 с.

Аннотация

Рассмотрена целесообразность использования приемов озеленения в формировании архитектурно-планировочной структуры общественных. Охарактеризованы современные методы озеленения общественных зданий и проанализированы особенности их применения.

Ключевые слова: природные факторы, общественные здания, зеленая архитектура, вертикальное озеленение.

Annotation

The feasibility of using landscaping techniques in architectural planning and design community are overlooked. The modern methods of greening public buildings are characterized and the features of their use are analyzed.

Key words: environmental factors, public buildings, green architecture, vertical gardening.

УДК 725.15

І. П. Гейко

аспірантка кафедри ОА та АП

Київський національний університет будівництва та архітектури

ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ РАЙОННИХ БУДИНКІВ СУДУ В МІСТІ КИЄВІ

Анотація: розглянуті основні принципи архітектурно-планувальної організації районних будинків суду міста Києва, подана схема розміщення районних будинків суду міста Києва.

Ключові слова: районний будинок суду, підсудний, учасники судового процесу, образ сучасного будинку суду першої інстанції, історичне середовище, реконструкція, нове будівництво.

Постановка проблеми. Україна – унітарна демократична президентсько – парламентська республіка. З прийняттям незалежності в нашій країні діють такі основні інститути державної влади: Президент, Законодавча, Виконавча та Судова влади. Судова влада представлена системою загальних і спеціальних судів різної інстанції.

Розглядаючи судову систему та законодавчу базу України, можна зрозуміти, що на законодавчому рівні органи судової влади постійно забезпечуються новими юридичними документами, законопроектами, інструкціями, рекомендаціями та постановами, але найбільшою проблемою для системи судової влади являється повна відсутність належних приміщень *будинків суду*, які б відповідали новим потребам, задокументованим у вище згаданих юридичних документах.

На сьогоднішній день Україна тільки починає звертати підвищену увагу на відсутність належних приміщень *районних будинків суду*. Маючи велику кількість застарілих *районних будинків суду*, а подекуди і судових установ, які знаходяться у аварійних приміщеннях, необхідно якомога швидше розробити сталу наукову базу в галузі архітектури та будівництва *районних будинків суду*, яка б доцільно допомогла у вирішенні довготривалої проблеми з наданням судовим установам відповідних приміщень.

Споруди, які сьогодні експлуатуються установами управління, не відповідають сучасним вимогам, а подекуди, взагалі, перебувають в аварійному стані. Тому особливо гостро постала проблема забезпечення органів державної влади приміщеннями, архітектурно-планувальна структура яких повною мірою відповідала б функціональним процесам, які в них передбачені. Саме тому

особливо необхідно постає питання наукового дослідження принципів архітектурно-планувальної організації *районних будинків суду*.

Актуальність проблеми. Сучасна судова система України, по суті, була успадкована від Радянського Союзу, і практично з самого початку в ній відбувалися процеси реформування. У результаті «малої судової реформи» у 2002 році та прийняття нового Закону «Про судоустрій і статус суддів» у 2010 році судова система України функціонує як чотирьох ланкова система, що включає місцеві суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України. Суди загальної юрисдикції спеціалізуються для розгляду цивільних, кримінальних, господарських та адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення. В Україні існує близько 700 судів, близько 8700 суддів і 32000 працівників суду. У 2010 році до українських судів було подано близько 7,7 мільйонів справ, що на 14,2% більше, ніж у 2009 році. У 2011 році до місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції було подано близько 9,4 мільйонів справ, що на 20% більше, ніж у 2010 році. Середнє навантаження судді місцевого суду становить 1675,2 справ у рік, що на 15,3% більше, ніж було в 2010 році. [2]. Тому, на сьогоднішній день необхідно приділити найбільше уваги проектуванню та реконструкції районних будинків суду.

Старі *районні будинки суду* - це пережиток минулого, який давно закінчився (одразу ж з прийняттям незалежності), тому створення у містах та областях нової адміністративної архітектури є найважливішим кроком для розвитку нового демократичного суспільства, яке проживає в урбанізованому середовищі. Нові *будівлі суду* - це розвиток поваги до закону та стабільності, це народження новітньої адміністративної архітектури, яка зруйнує старі стереотипи радянської забудови.

Виклад основного матеріалу дослідження. З прийняттям у 2010 році ДБН В.2.2 - 26:2010 "Будинки і споруди. Суди", будівлі суду відділили в окрему типологічну групу. Ці споруди відрізняються від інших громадських та адміністративних споруд рядом важливих чинників, які є характерними лише для *будинків суду*. Слід зазначити, що в період 50-70х років (період, коли було побудовано більшість *районних будинків суду* у м. Києві, які експлуатуються сьогодні) стилістика архітектури об'єкту значно відрізнялася від новітньої стилістики архітектури сьогодення. Тому можна зробити висновок, що майже всі *районні будинки суду* м. Києва застаріли (як у нормативно-планувальному сенсі, так і у моральному). Країні потрібні новітні судові установи, які б повністю відповідали сучасним потребам урбанізованого суспільства.

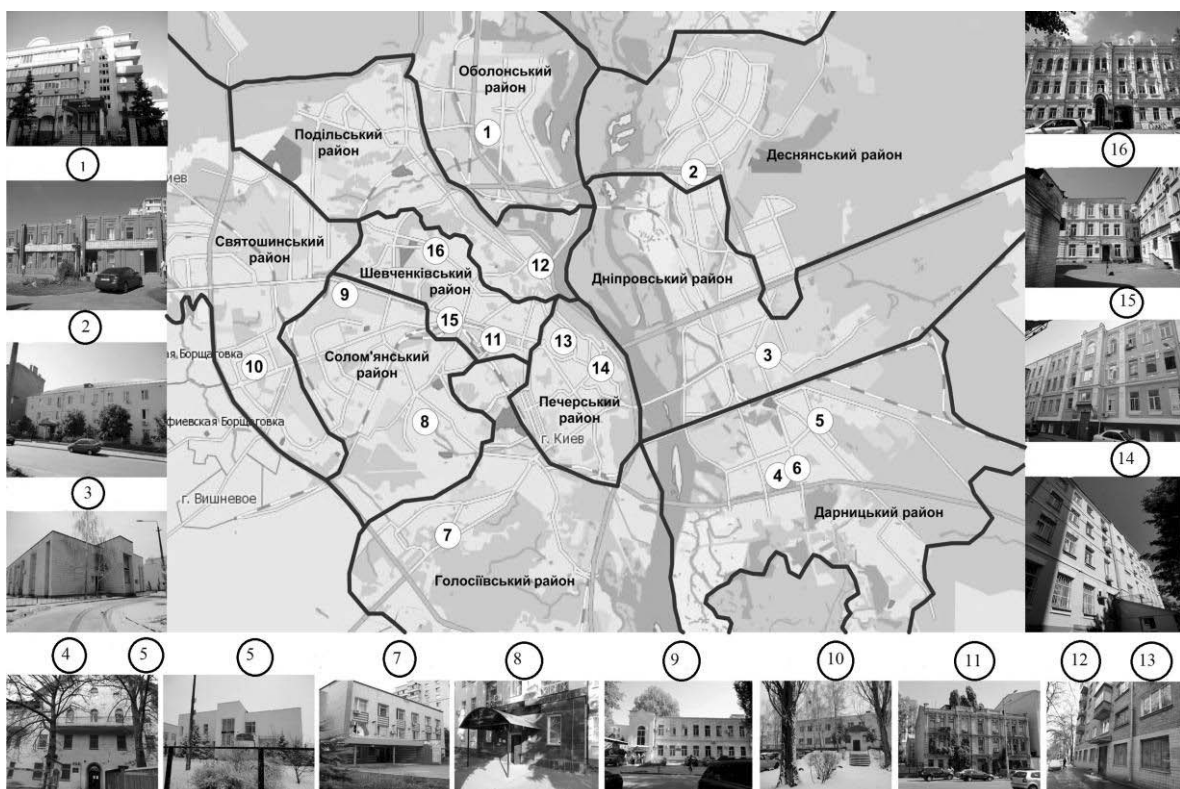
На сьогодні в Україні здійснюють правосуддя 780 судів загальної юрисдикції. Результати проведеного Державною судовою адміністрацією

моніторингу приміщень судів свідчать, що станом на 1 червня 2010 р. лише 105 судів (13,5 %) розташовано в приміщеннях, які відповідають вимогам щодо здійснення судочинства. Решта судів розміщується в приміщеннях у яких немає достатньої кількості залів судових засідань, нарадчих кімнат, приміщень для конвою та підсудних, суддів і працівників апарату судів, кімнат для прокурорів та адвокатів, свідків тощо. Через відсутність передбачених процесуальним законодавством приміщень неможливо належним чином розглядати судові справи, через перевищення строків розгляду справ, і таким чином до порушення прав і законних інтересів громадян. Більша частина приміщень судів, які побудовані в середині минулого і навіть наприкінці позаминулого століття, морально, технічно та фізично застаріла. Інженерно-технічне обладнання, дахи, покрівлі, інженерні мережі більшості приміщень судів знаходяться в незадовільному або аварійному стані, 66 відсотків приміщень судів не обладнано пожежною сигналізацією.

Відсутність ізольованого шляху доставки *підсудних* до залів судових засідань, внутрішнього телефонно-сигналізаційного зв'язку, ґрат на вікнах та металевих огорож у залах судових засідань створює високий рівень загрози небезпеки для життя суддів та *учасників судового процесу*. [2].

Для більш детального огляду ситуації з будинками суду, яка склалася у місті Києві, подається схема розміщення районних будинків суду з фото фіксацією кожного приміщення будинку суду у всіх 10 районах міста Києва.

СХЕМА РОЗМІЩЕННЯ РАЙОННИХ БУДИНКІВ СУДУ У МІСТІ КИЄВІ

Для того, щоб *будинок суду* виглядав в очах *учасників судового процесу* потрібним і громадяни підкорялися судовим приставам, він повинен, по-перше: мати визнання у якості громадського інституту, наділеного правом судити, а, по-друге: його рішення зобов'язані бути ідеальними з точки зору звичайного права і права на справедливість. Немалу роль, якщо не сказати - одну з вирішальних, у справі конституціонування в громадському створенні суду у якості справедливого та компетентного органу, беззаперечно грає архітектура. Будівля районного суду повинна однозначно і беззаперечно візуально ідентифікувати більшість людей у якості вмісту права та влади. Звідси, з очевидністю витікає, що сучасна *будівля суду* - це така споруда, візуально сприймаючи яку, людині волею або неволею хочеться виконувати вказівки, які йдуть звідти. [3].

Будинок районного суду повинен мати образ сучасної адміністративної будівлі. Основними критеріями є монументальність споруди, її велич. Немалу роль грає розташування будинку суду у *міському середовищі*, оскільки зазвичай вони розміщуються поблизу площ, що візуально збільшує їх значущість. [4].

Архітектура будує націю, тому будинок районного суду і взагалі усі споруди, які були призначені для виконання владних повноважень будь-якого типу, будувалися і будуються у таких формах, які можуть викликати у людей повагу до влади та закону.

З огляду на це, необхідно визначити основні принципи архітектурно-планувальної організації районних будинків суду у місті Києві.

Принцип монументальності

Принципи монументальності є найбільш характерним для виявлення архітектурної композиції *районного будинку суду*. Наявність великогабаритних елементів екстер'єру пов'язують насамперед з судовими та державними установами. Тому використання монументальності композиції об'єму є обов'язковим для *районних будинків суду* для правильної ідентифікації його громадянами та *учасниками судового процесу*.

Принцип доцільності

Принцип реалізується у досягненні поставлених цілей найбільш ефективними способами з мінімальними витратами і збитками. Цей принцип декларує прагнення до розумної організації архітектурного простору з погляду сучасних функціональних та естетичних потреб суспільства. Слід зазначити, що даний принцип найбільш підходить для архітектурно-планувальної організації районних будинків суду у нашій країні, оскільки вся структура судових органів України недофінансована.

Принцип відповідності історичним аспектам судоустрою

Принцип характеризується створенням історично обумовлених композиційних об'ємів архітектурного простору, об'єднанням історично обумовлених композиційних структур з новим функціональним рішенням планувальної схеми, яка повністю відповідає сучасним вимогам і стандартам.

Принцип відповідності природному середовищу

Принцип відповідності природному середовищу насамперед залежить від місця розташування об'єкту на території, яка мало відповідає функціональним особливостям судової установи (парк, ліс, гориста місцевість та ін.). Тому архітектурна композиція будівлі повинна найбільш чітко пристосуватися до території, зберігаючи функцію та образ суду.

Принцип екологічності будівлі

У час погіршеної екологічної ситуації великих міст та мегаполісів, постає питання про екологічність громадських будівель. Судові установи та *будинки районних судів* не є виключенням. Створення великої кількості озеленення, як зовнішнього, так і внутрішнього стає невід'ємним критерієм судоустрою.

Принцип цілісності архітектурного рішення

Цілісність архітектурного рішення - це одне з центральних принципів архітектурної композиції. Характеризується сполученням різнофункціональних об'ємів в один загальний, композиційно досконалий об'єм будівлі. Виявляється у повторюваності змісту об'єму у його частинах та у співвідношенні частин цілого.

Використання даних принципів та створення додаткової теоретичної та методологічної бази в дослідженнях типологічних та архітектурних особливостей *районних будинків суду* дозволить більш досконало та мудро використовувати державні кошти, які виділяються на вирішення проблеми відсутності приміщень судів; створити сучасну архітектуру *районного будинку суду* в Україні, враховуючи усі відмінності від інших держав таких, як, наприклад, історичні особливості архітектури будинків суду на Україні, зміна судової системи з прийняттям Незалежності, кліматичні умови, особливості соціокультурних потреб громадян, потреба у розробці досконалих та сучасних систем охорони, які б не впливали на архітектурний образ будинку суду та не порушували засад гуманного демократичного суспільства та інші; змінити відношення громадян до судового процесу та до сприйняття будинку суду як застарілого пережитку Радянського Союзу; покращити ситуацію з перевантаженістю судових установ за рахунок розробки типологічних планувальних схем та збільшення площ *будинків суду*, громадських та службових площ генерального плану території судових установ; виконати

потреби органів влади щодо забезпечення приміщеннями судів до 2016 року, за матеріалами "КОНЦЕПЦІЇ Державної цільової програми забезпечення судів належними приміщеннями на період до 2016 року".

Література

1. ДБН В.2.2-26:2010 „Будинки і споруди. Суди ”
2. Проект стратегічного плану розвитку судової гілки влади України
3. Новая индустрия-борьба с преступностью. //Зодчество мира; 2003, №2-с. 2-39.
4. Шимко В.Т. Архитектурное формирование городской среды: Учебное пособие для архит. Спец. вузов –М.:Высш.шк. ,1990, -223 с.
5. Гиговская И. Е., Лернер И. И., Розен А. Я. Административные здания – М.: Стройиздат, 1975.- 183 с.
6. Courthouse // Architectural; 2001, № 1 P.65-127.
7. La Crosse Country Courthouse// Architectural Records; 1999 № 3 P. 126-128.

Аннотация

Рассмотрены основные принципы архитектурно- планировочной организации районных зданий суда города Киева, подана схема размещения районных зданий суда города Киева.

Ключевые слова: здание районного суда, подсудимый, участники судебного процесса, облик современного здания суда первой инстанции, историческая среда, реконструкция, новое строительство.

Annotation

Basic principles are considered architectonically plan organizations of district courthouse of Kyiv, given chart of placing of district courthouse of Kyiv.

Keywords: district courthouse, defendant, participants of trial, offenses of modern courthouse of first instance, historical environment, reconstruction, new building.

УДК 727.1

О. О. Гомон,

аспірантка кафедри Теорії архітектури,

Київського національного університету будівництва і архітектури

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСНОВИ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИХ КОМПЛЕКСІВ «ДИТЯЧИЙ САДОК-ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

Анотація: розглянуто сучасний стан дошкільних та загальноосвітніх закладів та розвиток мережі навчально-виховних комплексів «Дитячий садок – початкова школа» та створення умов для різнобічного розвитку дитини дошкільного віку та учнів шкіл, відповідно до освітнього рівня.